

INTERDISCIPLINARY APPROACH TO TEACHING MEDICAL UNIVERSITY STUDENTS

МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ ПІДХІД В НАВЧАННІ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Nellia Lamza¹

Oleksandr Kovtunenکو²

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-309-5-34>

Міждисциплінарні освітні (наукові) програми активно впроваджують прогресивні країни Європейського простору вищої освіти. Розвиток таких програм в Україні відкриє нові професійні та академічні права майбутнім фахівцям та сприятиме підвищенню конкурентоспроможності національної системи вищої освіти в цілому. Міністерством освіти і науки України розроблено та затверджено вимоги до міждисциплінарних освітніх (наукових) програм вищої освіти [1].

Мета освітньої програми вищої школи – підготовка фахівців, які спроможні розв'язувати комплексні проблеми в умовах невизначеності та забезпечувати подальший розвиток наукового знання.

Міждисциплінарні освітні програми повинні включати дві групи ознак – змістовні й організаційні. Змістовні ознаки повинні містити інтеграцію освітніх просторів поєднаних наукових галузей, з формуванням нових міжпредметних знань, спрямованих на створення міждисциплінарного компонента, в тому числі міждисциплінарних модулів. Організаційні ознаки ґрунтуються на включенні в структуру освітньої програми окремих складових, що виконують функції: організації міждисциплінарних семінарів, введення в якості міждисциплінарного компонента комплексної науково-дослідної роботи, підготовка випускної кваліфікаційної роботи на стику наукових дисциплін тощо [2, с. 48].

Формування міжпредметних знань та налагодження міждисциплінарних зв'язків у процесі підготовки майбутніх лікарів, на наш погляд, є недостатньо висвітленою частиною загальної проблеми оновлення змісту вищої освіти. Медична наука та практика включають велику кількість дисциплін: анатомія, фізіологія, біохімія, фармакологія, мікробіологія, патологія органів та систем організму людини. Крім

¹ Dnipro State Medical University, Ukraine

² Dnipro State Medical University, Ukraine

медичних дисциплін лікар має бути усвідомленим в галузі філософії, психології та етиці взаємовідносин, як з колегами так і з пацієнтами. Усі дисципліни безумовно викладаються в закладах вищої медичної освіти. Проте, проблема полягає в тому, що кожна дисципліна вивчається окремо, що приводить до ряду принципівих недоліків в освітньому процесі підготовки лікарів. З одного боку, у студентів відсутня мотивація до вивчення фундаментальних дисциплін через недостатнє розуміння зв'язків між різними дисциплінами, з іншого боку, відсутність комплексного глибокого розуміння медичної проблеми погіршує рівень професійних компетенцій у майбутніх лікарів. Наприклад: пацієнту з аутоімунним захворюванням потрібно довготривале спостереження та відповідне лікування. З боку лікаря загальної практики потрібне розуміння механізму патологічного процесу, вплив його на усі системи та органи, створення команди спеціалістів для призначення кваліфікованої медичної допомоги, забезпечення прихильності пацієнта к призначеному лікуванню. Лікар загальної практики повинен спільно з пацієнтом та його оточенням втілити відповідний спосіб життя цього пацієнта з метою подолання хвороби. Які компетенції можуть бути потрібні майбутньому лікарю в цьому випадку? Очевидно, що крім глибоких системних знань в галузі фізіології, гістології, фармакології, а також клінічної медицини, лікар повинен володіти навиками роботи в команді, оцінювати психологічний стан хворого та позитивно впливати на нього та ін. Необхідні компетенції потрібно формувати під час освітнього процесу на кожній кафедрі. Проте, труднощі щодо таких програм залишаються, як за змістовними так і організаційними ознаками.

Предметом нашого дослідження було формування у студентів медичного університету високого рівня умінь та професійних навиків в умовах застосування міждисциплінарних освітніх програм.

Існує декілька методів навчання, які можуть бути застосовані з метою реалізації міждисциплінарного підходу в освітньому процесі. Однією із активних форм навчання студентів, яка була впроваджена викладачами нашої кафедри є проблемно-розвиваюче навчання. Викладач або студент формулює проблему або проблемне завдання, викладає складні шляхи його рішення з точки зору міждисциплінарного підходу. Це може бути як індивідуальна самостійна робота так і в групах студентів. По нашим спостереженням, студенти, які більш освідомленні в різноманітних галузях медичної науки, найбільш активні в розв'язуванні подібних проблемних завдань. Більшість з них бере участь в студентських наукових спілках або в дослідницьких програмах. Що стосується групових завдань, то результат його виконання більш корелюється з рівнем

комунікативності та атмосферою всередині групи, чим з рівнем теоретичної підготовки та загальною ерудицією окремих студентів.

Найбільш ефективним шляхом впровадження міждисциплінарного навчання є проведення міжкафедральних конференцій в форматі студентських наукових спільнот. Щорічно ми організуємо такі конференції, в яких братиме участь декілька студентських товариств теоретичних дисциплін (кафедри гістології, анатомії), гуманітарних дисциплін та клінічних кафедр. Студентами з точки зору різних галузей науки пропонується способи рішення проблемного завдання.

Для вивчення ефективності навчального метода з міждисциплінарним підходом ми проводили анкетування студентів після завершення модуля [3]. В анкету були включені питання щодо рівня мотивації, зацікавленості, емоційного стану в групі до та після модуля та інші. Більшість студентів відмічали високий рівень зацікавленості та мотивації, значна кількість студентів визначила покращення атмосфери в групі та побажання продовжувати співпрацю один з одним в навчальному процесі на інших циклах. Було несподівано дізнатись, що значна кількість студентів незалежно від рівня знань відчувала невпевненість при висловлюванні власної точки зору та страх негативного оцінювання власної думки з боку викладача.

Міждисциплінарний підхід в навчальній програмі вищої медичної освіти з застосуванням метода проблемного навчання – є оптимальним підходом, який дозволяє сформувати у майбутніх лікарів ефективні компетенції щодо глибокого комплексного оцінювання стану людини в лікарській практиці. Крім того впровадження міждисциплінарного підходу дозволяє не тільки розвивати інтелектуальні можливості нового покоління спеціалістів, а також забезпечує розвиток у студентів навиків самонавчання, науково-дослідних та комунікативних компетенцій.

Список використаних джерел:

1. Наказ Міністерства освіти і науки України від 1 лютого 2021 року № 128 «Про затвердження Вимог до міждисциплінарних освітніх (наукових) програм» зареєстровано в Міністерстві юстиції України 6 квітня 2021 року за № 454/36076.
2. Хмарський В. М., Яворська В. В., Нос А. О. Впровадження міждисциплінарних ОП в освітній процес ОНУ імені І. І. Мечникова. «Моделі міждисциплінарних та міжгалузевих освітніх та освітньо-наукових програм: виклики, можливості та варіанти впровадження»: зб. матер. міжнар. конф. (Одеса, 25-26 черв. 2020 р.). Одеський національний університет імені І. І. Мечникова. Одеса, 2020. С. 48.
3. Visser, C. L., Ket, J. C., Croiset, G. et al. Perceptions of residents, medical and nursing students about Interprofessional education: a systematic review of the quantitative and qualitative literature. BMC Med Educ 17, 77 (2017).